

BÁTASZÉK Város Önkormányzata Képviselő-testületének

17/2011. (XII.28.) önkormányzati rendelete

a helyi közművelődési feladatok ellátásáról ¹

Bátaszék Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. 16. §-ának (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 44/A. § (1) bekezdés a.) pontjában és a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. tv. (a továbbiakban: Kktv.) 77. §-ában kapott feladatkörében eljárva, a helyi közművelődésről a következő rendeletet alkotja.

A rendelet hatálya

1. § (1) E rendelet hatálya kiterjed

- a.) a Petőfi Sándor Művelődési Házra, a keretei között működtetett Tájházra és a Romkertre, amely intézmény a Kktv. 76. §-ának (1) - (2) bekezdésében foglaltak alapján a települési önkormányzatok részére kötelező feladatként előírt tevékenységeket elsősorban ellátja.
- b.) a „Keresztély Gyula Városi Könyvtára”, amely elsődleges feladatán, a nyilvános könyvtári ellátáson túl részt vállal a város kötelező önkormányzati közművelődési feladatok ellátásában.
- c.) az egyéb közművelődési feladatokat is ellátó Bátaszék-Alsónyék-Pörboly Mikrotérségi Bölcsőde, Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Gimnázium és Pedagógiai Szakszolgálat (továbbiakban: B-A-P MOK) elnevezésű önkormányzati intézményre, így:
  - ca) a Városi Óvodára,
  - cb) a Kanizsai Dorottya Általános Iskolára,
  - cc) a II. Géza Gimnáziumra.
- d.) a rendelet által szabályozott megállapodással, szerződéssel vagy más módon támogatott szervezetekre, intézményekre, magánszemélyekre, civil közösségekre, amelyek a jelen rendeletben meghatározott feladatokat ellátják.

(2) A rendelet 5. § -ának (6) bekezdésében szereplő működési támogatást az alábbi működési kiadásokra lehet megállapítani:

- a) speciális lábbeli,
- b) a művészeti csoport működéséhez szorosan tartozó speciális eszközök,
- c) ruhaanyag vásárlás, ruhakészítése,
- d) útiköltség,
- e) zenekar fellépési díja,
- f) koreográfia és oktatás (betanítás) költsége,
- g) utazási biztosítás,
- h) terem bérleti díj,
- i) nevezési díjak,

¹ a rendeletet Bátaszék Város Képviselő-testülete a 2011. december 15-i ülésén alkotta meg

- j) reprezentációs költség, maximum a támogatás összegének 10 % -a erejéig.

A rendelet kiemelt céljai

2. § (1) A rendelet célja, hogy a képviselő-testület meghatározza Bátaszék Város kötelező önkormányzati közművelődési feladatait.

(2) A rendelet kiemelt céljai:

- a.) Bátaszék városban a közösségi művelődéshez méltó, esztétikus környezet és infrastruktúra biztosítása.
- b.) Bátaszék város, a vonzáskörzet, a régió természeti, környezeti, kulturális, művészeti közösségi értékeinek közismerté tétele, a kulturális turizmus támogatása.
- c.) Bátaszék város közművelődési–kulturális hagyományainak ápolása, továbbfejlesztése, a helyi értékek védelmének erősítése, a helyi társadalom kiemelkedő közösségei, személyiségei szerepének növelése.
- d.) az egyetemes, nemzeti és kisebbségi – a német, a cigány – kultúra értékeinek megismertetése, gazdagítása.
- e.) a lakosság életminőségének javítása és munkaképességének növelése, válságkezelési technikáinak fejlesztése, az ünnepek örömeinek gazdagítása, a humán erőforrás fejlesztése.
- f.) a speciális helyzetű népességcsoportok művelődési közösségeinek gondozása, a közművelődési esélyegyenlőség elősegítésének biztosítása, az ifjúság kulturális életének fejlesztése, érdekérvényesítési, művelődési kezdeményezéseinek segítése, az időskorú népesség közművelődési lehetőségeinek támogatása.
- g.) a civil közösségek működésének, együttműködésének ösztönzése.
- h.) a helyi kulturális nyilvánosság, tájékoztatás fejlesztése.

Bátaszék Város közművelődési feladatai

3. § (1) Bátaszék Város a kötelező közművelődési feladatainak az alábbiakat tekinti:

- a.) az iskolarendszeren kívüli öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok és nyelvtanfolyamok szervezése.
- b.) a város környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása az alábbi formák segítségével:
  - ba) kiállítások, hangversenyek,
  - bb) vetélkedők, helytörténeti programok,
  - bc) környezetvédő közösség életre hívása, népszerűsítése, segítése
  - bd) oktatást kiegészítő zenei és képzőművészeti előadássorozatok,
  - be) népművészeti és kézműves foglalkozások, tanfolyamok, kiállítások,
  - bf) szabadegyetemek, szabad művelődési formák,
  - bg) a bátaszéki és az egyetemes művészet kiemelkedő alkotásainak és egyéniségeinek bemutatása.

- c.) az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és etnikai kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása,
  - ca) fesztiválok, találkozók, konferenciák szervezése,
  - cb) kiállítások, hangversenyek, hangverseny-sorozatok,
  - cc) állami, országos, bátaszéki ünnepek kulturális kereteinek megteremtése,
  - cd) alternatív műfajok, civil kezdeményezések befogadása,
  - ce) kisebbségi és mássággal élő csoportok kezdeményezése, befogadása, bemutatása,
  - cf) hagyományos egyházi és családi ünnepekkel kapcsolatos rendezvények szervezése
- d.) az ismeretszerzés, az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységének támogatása,
  - da) amatőr művészeti csoportok, klubok és szakkörök létrehozása, támogatása
  - db) előadásaik, kiállításaik, továbbképzéseik lebonyolítása,
  - dc) ismeretterjesztő előadások, előadás-sorozatok, kiállítások, rendezvények szervezése,
  - dd) szakmai hetek szervezése.
- e.) a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése,
  - ea) civil közösségek segítése, fórumok, bemutatóestek a különböző életkorú szakmai rétegcsoporthoz kezdeményezéseinek gondozása, segítése
  - eb) helyi, térségi, országos, nemzetközi kulturális cserék és programok segítése.
- f.) a kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítése,
  - fa) találkozók, konferenciák szervezése,
  - fb) az eltérő kultúrájú csoportok bemutatkozásának és a helyi társadalomhoz való kötődésének segítése,
  - f.) szakmai kapcsolatok megteremtése a különböző szinteken
- g.) a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez a feltételek biztosítása,
  - ga) a kulturális információ rendszerének működése,
  - gb) kiadványok, ismerethordozók szerkesztése készítése.
- h.) az "európai lét" kulturális vetületének megvalósítása,
  - ha) előadások, komplex rendezvények szervezése,
  - hb) Uniós tájékoztatási formák rendezése.

(2) Az önkormányzat segíti és támogatja

- a.) a közművelődési céllal létrejövő non-profit gazdálkodású önszerveződő közösségeket, azok munkáját,
- b.) Bátaszék város tehetséges és kiemelkedő személyiségei értékteremtő tevékenységének ápolását, közismertté tételét,
- c.) a gyermeki és ifjúsági művelődést és öntevékenységet,
- d.) az időskorú népesség közművelődési tevékenységét, közösségi életét,
- e.) a helyi társadalom fejlődését segítő kezdeményezéseket,
- f.) a helyi művelődésszociológiai kutatásokat, a kulturális stratégia kialakításához és folyamatos korszerűsítéséhez szükséges adatbázisok gyűjtését, elemzések elkészítését.

(3) Az önkormányzat esetenkénti képviselő-testületi döntésekkel támogatja az alábbi városi ünnepeket és rendezvényeket:

- a.) állami ünnepeket (március 15.; augusztus 20.; október 23.)
- b.) egyéb ünnepeket (Bátaszéki Farsang; Bátaszéki Matematika Verseny; május 1.; Bátaszéki Bárdos Lajos Nemzetközi Egyházzenei Kórusfesztivál; Bátaszéki Pünkösd; Karácsonyi koncert)

Az állami ünnepek és az egyéb ünnepek önkormányzati szervezésébe az önkormányzat bevonja a közművelődési, a közoktatási intézményeket és a civil szervezeteket, művelődési közösségeit.

A közművelődési feladatellátás szervezeti keretei

4. § (1) Az önkormányzat az e rendelet 3. § -ában foglalt kötelező feladatai ellátására az 1. § a.) - c.) pontjaiban felsorolt intézményeket tartja fenn.

(2) Szerződéses kapcsolatokat köt(-het) a kulturális területeken dolgozó intézményekkel, vállalkozókkal, civil szervezetekkel, egyházakkal (egyházi szervezetekkel), magánszemélyekkel, valamint pályázati támogatások formájában segítheti az e rendelet 3. §-ában felsoroltakból vállalt feladatok ellátását.

(3) Közművelődési megállapodás keretében vehetnek részt a város kulturális feladatellátásában a közművelődési feladatokat is ellátó intézmények, civil szervezetek, magánszemélyek.

(4) A (3) bekezdésben felsorolt intézmények, szervezetek részvétele elsősorban az önkormányzati fenntartásban működő közművelődési intézmények által el nem látott tevékenységi területen indokolt.

(5) A közművelődési megállapodás alapján ellátandó tervezett feladatokat a képviselő-testület évente határozza meg a költségvetés ismeretében.

(6) A közművelődési megállapodás alapján elvégzendő feladatokra, a tárgyév önkormányzati költségvetési rendeletének elfogadását követő 30 napon belül a képviselő-testület pályázatot ír ki.

(7) A képviselő-testület dönt arról, hogy az egyes feladatok ellátására mely szervezettel vagy magánszeméllyel köt megállapodást.

(8) A közművelődési megállapodás megkötésének feltételei:

a.) szervezet esetében:

- aa) alapító okirata, társasági szerződése, alapszabálya szerint rendszeres közművelődési tevékenységet folytat,
- ab) Bátaszék testülete érvényes működési dokumentummal rendelkezik,
- ac) nincsenek köztartozásai,
- ad) vannak olyan alkalmazottai, akik a feladatellátáshoz főiskolán vagy egyetemen szerzett közművelődési képesítéssel és 3-5 éves szakmai gyakorlattal rendelkeznek.

b.) magánszemély esetében:

- ba) főiskolán vagy egyetemen szerzett közművelődési szakképesítéssel és legalább 5 éves közművelődési szakmai gyakorlattal rendelkezik,
- bb) nincs köztartozása,
- bc) a közművelődéssel kapcsolatos tevékenység gyakorlására jogosult.

A közművelődési feladatellátás költségvetési támogatása

5. § (1) A költségvetési támogatás módjai:

- a.) Bátaszék Város Képviselő-testülete e rendeletben megfogalmazott közművelődési feladatait költségvetéséből finanszírozza. Ennek forrása az önkormányzat saját bevétele, állami pénzalapokból elnyert támogatás, normatív állami hozzájárulás és az intézmények saját bevétele.
- b.) az éves költségvetés jóváhagyása után a feladatok végrehajtásáról az intézményvezetők gondoskodnak.

Az önkormányzat a közművelődési feladatellátást a közművelődési intézmények beszámolóiban kéri számon, egyidejűleg jóváhagyja a naptári évenként készített munkaterveiket.

(2) A képviselő-testület az általa fenntartott közművelődési intézmények finanszírozását költségvetési rendeletben határozza meg, amelynek biztosítania kell:

- a.) az intézmény feladatellátását végző szakalkalmazottak bérét, járulékait és egyéb kötelező juttatásait,
- b.) a feladatokat biztosító működési költségeket (közüzemi díjak, energiaköltségek, átlagmegóvás).

(3) A költségvetési törvény alapján képzett és megigényelt közművelődési és közgyűteményi normatív támogatást az önkormányzat e rendeletben meghatározott feladatok végrehajtására fordítja,

- a.) évente kiegészíti a forrásokat legalább a megelőző év szintjére,
- b.) évente benyújtja az érdekeltségnövelő támogatásra a pályázatát,
- c.) saját rendeleteiben motiválja a közművelődés mecénatúráját, az intézmények saját bevételi forrásainak növelését.

(4) A közművelődési helyszín és a kötelező feladatellátás biztosításán túl a finanszírozás módja elsősorban a feladatfinanszírozás, amely pályázati keretek között zajlik. A közreműködők a feladatok ellátásához szükséges részbeni támogatást Bátaszék Város Közoktatási, Közművelődési és Műemlékvédelmi Közalapítványa által kiírt pályázat útján nyerhetik el. A támogatás elnyerésének feltétele az előző évben elnyert támogatással való elszámolás. A pályázónak nem lehet köztartozása.

(5) a.) A közművelődési intézmények a költségvetési lehetőségeik ismeretében évenként megállapodnának a terveket igénylő közművelődési szervezetekkel, csoportokkal, hogy kik kaphatnak

- aa) térítésmentesen teret,
- ab) részbeni kedvezményrel teret
- ac) önköltséges elhelyezést,
- ad) milyen tevékenységek kaphatnak vállalkozási alapon helyet az alapfeladat veszélyeztetése nélkül.

b.) a közművelődési intézmény vezetője folyamatos kapcsolatot tart az intézmény területi igénylő szervezetekkel, csoportokkal, és egyezteti az igényeket és lehetőségeket.

(6) A képviselő-testület - a közművelődéssel foglalkozó bizottsága útján - a város mindenkor évi költségvetési rendeletben e célra esetlegesen elkülönített keretből pályázat nélkül is, kérelemre működési támogatásban részesítheti az alábbi feltételekből legalább ötnek megfelelő művészeti együtteseket, csoportokat:

- a.) alapító okiratuk, alapszabályuk, tevékenységük szerint valamely művészeti ágban legalább egy éve rendszeresen működnek.
- b.) saját kategóriájukban legalább egy nemzeti minősítést szereztek, díjat nyertek.
- c.) szakmailag igényes, széles repertoárt valósítanak meg.
- d.) fontosnak tartják az utánpótlás-nevelést.
- e.) szereplésükkel közönségsikert, támogatókat szerveznek.
- f.) tevékenységükkel hozzájárulnak a város megyei, országos vagy nemzetközi hírnevének növeléséhez.
- g.) az ízlésformálásban jelentős szerepet vállalnak.
- h.) tevékenységükkel kulturális szükségletet elégítenek ki.

Személyi feltételek

6. § (1) Bátaszék Város Képviselő-testülete a polgármesteri hivatalban a Kktv. 93. - 95. § -ban foglaltaknak is megfelelően oktatási-közművelődési referens alkalmazását biztosítja.

(2) A város által fenntartott közművelődési intézmények az adott évre szóló szakmai feladatok ellátásához szükséges főállású munkatársak mellett igény szerint részfoglalkozású vagy tiszteletdíjas munkatársakat foglalkoztatnak. A munkatársak alkalmazásának szakmai feltételei meg kell, hogy feleljenek a közalkalmazottak jogállásáról és a közművelődésről szóló törvényekben meghatározottaknak és az intézményi költségvetés kereteinek.

(3) Az önkormányzat évente ellenőrzi a feladatellátást, és ahhoz igazítja a személyi feltételeket.

(4) A szakemberek képzéséről a Kktv. képzésre vonatkozó paragrafusainak, előírásai szerint az intézmények a fenntartó segítségével gondoskodnak.

Együttműködő partnerek köre

7. § (1) Bátaszék Város Önkormányzata kéri a városban működő gazdasági szervezetek, önkormányzati közgyűjteményi, oktatási-nevelési intézmények, civil szervezetek és közösségek, alapítványok, vendéglátó-ipari egységek, kommunikációs-tájékoztatási egységek és magánszemélyek segítségét és együttműködését a város közművelődési feladatainak eredményes megvalósításában.

(2) Az együttműködő partnerek munkáját Bátaszék Város Önkormányzata "Díszpolgári Cím" kitüntetéssel és a "Pro Urbe Bátaszék" elismeréssel is törekszik elismerni.

A közművelődés helyi lakossági képvisellete

8. § (1) A közművelődési feladatok ellátásának segítésére a képviselő-testület - a bátaszéki székhellyel bejegyzett kulturális célú társadalmi szervezetek esetleges közreműködésével - közművelődési tanácsot alakíthat.

(2) Az önkormányzat kikéri megalakulása esetén a Bátaszéki Közművelődési Tanács véleményét, javaslatát a közművelődési tevékenységgel kapcsolatos kérdésekben.

A közművelődés helyi irányítása

9. § (1)A képviselő-testület a Kktv.78. §-a alapján;

- a) e rendelet 1. § a.) - c.) pontjában meghatározott intézmények feladatait alapító okiratban hagyja jóvá, illetve szükség szerint módosítja,
- b) jóváhagyja az alkalmazotti közösség által elfogadott szervezeti és működési szabályzatot,
- c) az intézmények nevének használatáról az alkalmazotti közösség és e rendelet 8. §-ában meghatározott lakossági képviselő véleményének ismeretében dönt,
- d) az intézményvezetőket az alkalmazotti közösségek véleményének ismeretében nevezi ki,
- e) az intézmények éves munkatervét e rendelet 3.§-ában meghatározottak szerint hagyja jóvá,
- f) évente egy alkalommal kötelezi a közművelődési intézményt arra, hogy tevékenységéről átfogó beszámolót adjon a képviselő-testületnek,
- g) biztosítja az intézmények fenntartásához szükséges szervezet személyi, szakképzettségi és tárgyi feltételeit,
- h) fenntartóként biztosítja, hogy a városban működő közművelődési célú non-profit, önszerveződő közösségek megfelelő rendszerességgel és időtartamban vehessék igénybe az intézmények szolgáltatásait és tereit,
- i) jóváhagyja az intézmények fejlesztési tervét,
- j) különös figyelmet fordít az intézmények tartalmi munkájára-kiemelten a kötelező feladatok ellátására-és az éves beszámoló keretében a felügyeleti és esetenkénti szakértői vizsgálatok tapasztalatainak ismeretében az illetékes bizottság véleményének figyelembevételével értékeli.

(2) E rendelet 1. § a.) - c.) pontjában felsorolt intézmények tevékenységén túl a fenti feladatok teljesítésének érdekében az önkormányzat képviselő-testülete, valamint a javaslattevő joggal rendelkező bizottságai a következő általános tevékenységet látják el:

- a) koordináló, tanácsadó, együttműködő tevékenység a város közművelődési célú szervezeteivel, más civil szervezetekkel, a könyvtárral, az oktatási-nevelési intézményekkel, szervezetekkel, magánszemélyekkel a helyi közösségi művelődési, továbbá közművelődési feladatok megvalósulásának, anyagi feltételeit gyarapító lehetőségeinek megteremtése érdekében.
- b) tájékoztató és figyelmet felhívó munkával közvetítik a közművelődési szakmai koncepciókat, az ágazatot érintő terveket, koordinálják a helyi támogatást igénylő városi közművelődési feladatok megoldását.

- c) segítik, koordinálják a közművelődési tevékenységet szolgáló információs rendszer megteremtését, a város kulturális arculatát reálisan megjelenítő tájékoztatási struktúra kialakítását.
- d) a város jelentős természeti, környezeti és kulturális értékei védelme – megőrzése – bemutatása érdekében elősegítik ezen értékek fejlesztésének együttműködés révén történő megvalósítását.
- e) különös figyelemmel tanácsadó és koordináló tevékenységgel hozzájárulnak a város kiemelkedő művészeti közösségeinek, kultúrtörténeti értékeinek és hagyományainak megőrzéséhez, fejlesztéséhez, megismertetéséhez.

Vegyes és záró rendelkezések

10. § (1) A rendelet 2012. január 02-án lép hatályba, kihirdetéséről a jegyző gondoskodik.

(2) A rendelet hatálybalépésével a közművelődési feladatok ellátásáról szóló 14/2001.(VIII.01.) ÖKR számú rendelet hatályát veszíti

11. § (1) Bátaszék város közművelődésének helyzetelemzését e rendelet melléklete tartalmazza, melyet a képviselő-testület az alakuló ülésétől számított hat hónapon belül köteles felülvizsgálni.

(2) A bátaszéki civil szervezetek felsorolását az 1. számú, a naptári évente összeállított intézményi és civil szervezetek által tervezett kulturális programokból összeállított rendezvénytárat pedig e rendelet 2. számú függeléke tartalmazza.

(3) E rendelet megfelel a belső piaci szolgáltatásokról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2006/123/EK irányelvében foglaltaknak.

B á t a s z é k , 2011. december 15.

Bogár Jenő
polgármester

Skoda Ferenc
jegyző

Kihirdetve!

2011. december 28.

Skoda Ferenc
jegyző

Helyzetelemzés

A helyi közművelődési feladatok ellátásáról szóló .../2011.(XII. ...) önkormányzati rendelethez

I. A település történeti bemutatása²

Bátaszék Tolna megye déli-keleti részén, a Sárköz tájegységben, közel a megyehatárhoz helyezkedik el. Fontos vasúti és közúti csomópont; elágazó útirányok metszéspontjában található. Keresztül szeli a Mohácsról Szekszárdon át a 6-os útra becsatlakozó 56-os számú főút, illetve leágazik ebből a Baja-Szeged irányába tartó 55-ös főút. A város nemcsak közúton közelíthető meg, itt van a csomópontja az észak-déli és kelet-nyugati vasútvonalaknak (1. sz. melléklet).

Bátaszék nagy történelmi múltú település. Az Alföld sík vidéke és a Baranyai dombság találkozási pontja, valamint a Duna közelsége és éghajlati adottságai miatt a terület emberi település számára mindig is alkalmas volt. A terület éghajlatát kiegyenlített hőmérsékleti és csapadék viszonyok jellemzik, ez a mezőgazdaság szempontjából különösen kedvező. A Sárközi területek emellett kitűnő termőtalajjal is rendelkeznek, melynek összetevői a lösz, homok és ártéri üledék. Különösen a szőlő- és gyümölcs-termesztés céljára alkalmas terület.

A város jelentőségét megalapozta, hogy a Balkánról Buda, illetve Bécs és Nyugat-Európa felé vezető kontinentális vízi és szárazföldi utak e területen haladtak keresztül. Ezért ez a terület már a honfoglalás előtt, a bronzkorban is lakott volt. A vaskorban a kelta települések helyén alakultak az első római telephelyek. A Duna hajózhatóvá tett csatornái, a buda-eszéki út megépítése a vidék kultúrájának rohamos fellendüléséhez vezetett. A rómaiak jelenlétét a Rác hegyen talált római sírok és a kövesdi malom mellett feltárt római épület alapjai bizonyítják. A római korban a birodalom limese a Duna mentén húzódott, tehát az útvonal egyúttal fontos hadiút is volt.

Bátaszék az államalapítás korában királyi birtok volt, II. Géza 1142-ben itt alapította az első magyarországi ciszterci apátságot, és a feltételezések szerint Széknek nevezte el a helyet. A ciszterciek Cikádornak hívták monostorukat és a települést, majd 1420-tól, amikor az apátság a bencések tulajdonába került, újból a Szék elnevezést használták. A Bátaszék névalakkal 1535-ben találkozunk először. A cisztereknek jelentős szerepük volt a kolostor környékének lecsapolásában és a község dombjainak szőlővel való betelepítésében. A település legfontosabb vonzó ereje a közlekedésben elfoglalt központi szerepből adódott. A vízi és szárazföldi utak fókuszában fekvő település a só szállítása, bor- és marhakereskedeleme révén hamar jelentős településsé, a környék központjává fejlődött. Már a 15. század első felében mezővárosi rangot kapott.

² Forrás: Bátaszék története II. Józseftől 1944-ig, Szerk. Dobos Gyula, Bátaszék Város Önkormányzata, 2000

Sümei József: Bátaszék rövid története és műemlékei. II. Géza Gimnázium évkönyve, 1997

A török hódoltság idején a lakosság többsége elmenekült, vagy lemészárolták. Helyükre a törökök rácokat telepítettek. A törökök utáni újjáépítést szerb-horvát, majd pedig Németországból behívott telepesek biztosították. A település fejlődését az 1739-es pestisjárvány sem tudta lassítani. A 18. század közepére Bátaszék ismét jelentős mezővárossá fejlődött. Lakossága meghaladta a 2000-et, a németek mellett jelentős magyar és szerb népesség is élt a városban. Bátaszék visszakapta vásártartási jogát, és Tolna megye egyik leggyorsabban fejlődő városává vált.

A 1800-as években – az európai polgárháborúk elől lovas szekerekkel menekülve – Ukrajnából cigányok érkeztek a településre. Az idetelepülő cigányok a lovári nyelvet beszélték és beszélik ma is. A legtöbben vályogvetéssel foglalkoztak, de voltak üstfoltozó és fűrókészítő mesterek is, sőt akadtak, akik mozgó kovácsműhellyel járták a vidéket.

A következő nagy fejlődési hullám a XIX. század második felében érte el a települést, amikor itt alakult ki Tolna megye, – Dombóvár után második legnagyobb – vasúti csomópontja. A vasútépítés az iparosodásra és a mezőgazdasági termények gyorsabb piacra juttatására is ösztönzőleg hatott. Malom, téglagyár, sajtüzem, fonoda épült. Az 1860-as évek közepén egy tűzvészben a település nagy része megsemmisült, az újjáépítés azonban gyorsan megtörtént. A fejlődés innen töretlen volt az I. világháborúig.

A századforduló legnagyobb eseménye az új neogótikus templom felépítése volt, amelyet 1903-ban szenteltek föl. Hofhauser Antal budapesti műépítész-tanár a Bátaszéki templommal Közép-Európában is jelentőséggel bíró építészeti alkotást valósított meg.

Az I. világháború után erőteljes népmozgás volt tapasztalható. 1921-ben a helyi szerb kisebbség egy-két család kivételével papostól, tanítóstól Jugoszláviába költözött. A II. világháború végén pedig több ezer svábot telepítették ki Németországba. Helyükre bukovinai székelyeket és felvidéki magyarokat telepítettek be. Bátaszék lakossága az 1940-es évek végére így nagyobb részt kicserélődött. **A 20. század második felétől ez a többféle gyökerű népesség építi a települést és formálja kultúráját.**

Az 1950-es évektől a fejlesztések iránya elsősorban a megyeszékhelyre, Szekszárdra és a közeli Baja városába irányult. Ez jelentős táj-energiákat vont el Bátaszék térségéből, miután a faluról városokba áramló népesség a nagyobb településekre költözött. Bátaszék újból csak 1995-ben nyerte el a városi rangot.

A város a rendszerváltás előtt a megye legiparosodottabb települései közé tartozott. Legnagyobb foglalkoztatói a MÁV, a téglagyár és a Búzakalász MGTSZ voltak, emellett számos ipari vállalat és szövetkezet működött itt. A gazdasági recesszió és a privatizáció számos gazdálkodó szervezetet csődbe juttatott, vagy a foglalkoztatási volumenben visszaesés következett be. Ma a legjelentősebb foglalkoztató az önkormányzat, az intézmények és a városba telepített száz férőhelyes öregek otthona.

Bátaszék jelenlegi ipari struktúrája összetett. A recessziós időszakot a több lábon álló vállalkozások élték túl. Két fémfeldolgozó ipari vállalkozás, építőanyag ipar, élelmiszeripar képviselik az ipari húzóerőt. Ipari parkja ugyan nincs a településnek, de 14 hektáros iparterülettel rendelkezik Bátaszék, és a fejlesztési tervek tartalmazzák a további fejlesztést.

Ma is jelentős foglalkoztató a mezőgazdaság. A termőterületek nagy része – mintegy 2/3-a, 3330 ha – a szántóföld. Emellett jelentős a szőlő-és gyümölcskultúra. A város a szekszárdi borvidék szélén fek-

szik. Helyi gyümölcs és borfeldolgozásra is alakultak kisüzemek, amelyek a munkaerő szükségletüket helyi lakosokból biztosítják.

Az állattenyésztési potenciál is jelentős. A város nyugati részén egy több száz férőhelyes sertéstelep működik magántulajdonban, illetve a várostól délre egy szövetkezet 100 férőhelyes szarvasmarhatelepet tart fenn. A helyi élelmiszer-feldolgozó ipar reprezentánsa helyben a baromfifeldolgozó üzem.

A kereskedelmi ellátás a helyi lakosság számára kielégítő, a település rendelkezik nagyobb bevásárló központtal, és a 2011. év végéig újabb nagyáruház nyitja meg kapuit. Szekszárd Bátaszékhez közeli déli határában felépült bevásárlóközpontok fontosak a kisváros lakói számára, vonzerejük azonban csökkent a helyben elérhető szolgáltatások miatt.

A város nem rendelkezik működő turizmussal, a szálláshely kínálat szerény.

II. Bátaszék jellemző települési adatai

Bátaszék a Szekszárd-tolnai Kistérséghez tartozik, de azon belül 7 szomszédos településsel, Bátaszék központtal mikrotérségi társulás alakult ki. A mikrotérség tagjai: Alsónána, Alsónyék, Báta, Bátaszék, Őcsény, Pörboly, Sárpilis és Várdomb. A bátaszéki mikrotérség lakosság száma meghaladja a 15 ezer főt. Közülük Alsónyék csaknem összeépült már Bátaszékkel, a község alap-és középfokú intézményi ellátását Bátaszék biztosítja. Bátaszék kistérségi vonzása főként intézményei, munkahelyei és körzeti vasútállomása révén biztosított.

Bátaszék, a település történelmi múltjából eredően többnyire kertvárosi, kisebb részben kisvárosi és néhol még falusias településrészekkel rendelkezik. A közművesítettség teljes körű. Az alapvető intézményi ellátottság a településen megfelelő.

Az oktatásban 34 osztállyal általános iskola és zeneiskola, 10 osztályos gimnázium, és egy óvoda működik. A kulturális igények kielégítését a Petőfi Sándor Művelődési Ház és Tájház, a Keresztély Gyula Városi Könyvtár szolgálja. A bátaszékiek számára a középfokú szakképzés és felsőfokú képzés-ellátás a várostól 22 km-re északra fekvő Szekszárdon biztosított.

A város lakónépességének alakulása³:

Év	1900	2003	2008	2010
Fő	7603	7071	6833	6628

Az adatok azt jelzik, hogy a település népessége csökken; száz éves távlatában a település lakóinak egytizedét veszítette el.

A Bátaszéken születettek száma rövid távlatában nem tükröz lényegi változásokat, száz éves visszatekintésben azonban a éves születés-szám harmadánál is alacsonyabb értékre csökkent⁴:

Év	1900	2003	2008	2010
Születettek száma	225	62	67	45

³ Bátaszék Város Önkormányzata statisztikai adataira – KSH 17-08864

⁴ Bátaszék Város Önkormányzata statisztikai adataira – KSH 17-08864

Az állandó lakónépesség korcsoportok szerinti megoszlása az elmúlt 7 évet vizsgálva az alábbiak szerint alakult:

2003., 2008. és 2010. évek település statisztikai adatai (fő)⁵

Korcsoport	Férfi			Nő			Együtt		
	2003	2008	2010	2003	2008	2010	2003	2008	2010
0-2 éves	72	91	94	93	89	89	165	180	183
3-5 éves	82	86	85	98	82	87	180	168	172
6-14 éves	370	259	251	360	284	269	730	543	520
15-18 éves	194	176	164	189	177	142	383	353	306
19-60 éves	2143	2046	1938	2152	2027	1950	4295	4073	3888
61-75 éves	340	414	425	524	583	605	864	997	1030
76-120 éves	134	144	145	320	375	384	454	519	529
Összesen:	3335	3216	3102	3736	3617	3526	7071	6833	6628

Hét év távlatában az adatok az alábbi tendenciát jelzik:

- Az általános iskolás korosztály csökkent legszembetűnőbben
- A középiskolás korosztály létszáma közel 20%-kal csökkent
- A 19-60 éves korúak száma kisebb mértékben (10% körül) csökkent
- A 60 év felettiek száma nőtt

A legutóbbi – 2001. évi – népszámlálás adatai⁶ szerint a 14 éven aluliak aránya a népességben 20,1%, míg a 60 év felettieké 21,5% volt. A 2008. évi település statisztikai adatok szerint a 14 éven aluliak aránya a népességben 13,0%-ra csökkent, míg a 60 év felettieké 22,1%-ra nőtt. Ez szintén mutatja, hogy tendencia a népesség lassú fogyása, a helyi társadalom elöregedése.

A 2018-ig készült demográfiai előrejelzések alapján⁷ is enyhén csökkenő gyermeklétszám mutatkozik. Az általános iskolás korúak létszámcsökkenése és az időskorúak létszámának növekedése a közművelődési koncepcióalkotásánál figyelmet érdemlő tényező lehet.

A népesség nemzetiségi hovatartozás szerint:⁸ (fő)
(a 2001. évi népszámlálás adatai alapján)

Kisebbség neve	Nemzetiséghez tartozást vallók	Kulturális értékekhez, hagyományokhoz	Nemzetiségi anyanyelvűek

⁵ Bátaszék Város Önkormányzata statisztikai adattára – KSH 17-08864

⁶ Bátaszék Város Önkormányzata statisztikai adattára – KSH 17-08864

⁷ Forrás: Bátaszék Város Önkormányzata - Nyilatkozat a DDOP-3.1.2/2F-2008-0028 pályázathoz

⁸ Bátaszék Város Önkormányzata statisztikai adattára – KSH 17-08864

		kötődők	
Cigány	128	118	83
Görög	-	1	-
Horvát	2	4	1
Lengyel	1	1	1
Német	309	426	184
Örmény	-	1	-
Román	1	7	2
Ruszin	1	1	-
Szerb	1	1	2
Szlovák	3	3	1
Szlovén	-	-	1
Ukrán	4	2	1
Összesen:	450	565	276

Szembeötlő a roma és német kisebbség magas aránya. A településen roma és német kisebbségi önkormányzatok is működnek. Az adatok alapján megállapítható, hogy anyanyelvüket a nemzetiségekhez tartozók alig több mint 50%-a beszéli. A kulturális identitás szempontjából ez is odafigyelést igénylő jelzés.

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint⁹ a lakosság iskolai végzettségének mutatói elmaradnak a megyei átlagtól. Felsőfokú végzettséggel a településen 337 fő rendelkezik, ez a népesség mindössze 4,8%-a. A középfokú végzettséggel rendelkezők száma is alig haladja meg a 20%-ot. Az adatokból arra következtethetünk, hogy a képzettebb embereknek kevesebb megélhetési lehetőséget nyújt a város.

A foglalkoztatottság arányai nemzetgazdasági ágak szerinti csoportosításban:

Mezőgazdaság és erdőgazdálkodás	213 fő
Ipar és építőipar	955 fő
Szolgáltatás jellegű ágazatok	1.241 fő
Foglalkoztatottak összesen	2.409 fő

A munkavállalói korú népesség – a Dél-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ 2009. áprilisi munkaerő-piaci adatai szerint¹⁰ – Bátaszéken 4478 fő volt, a gazdaságilag aktív munkavállaló 2756 fő. Ez a mutató egyrészt jelzi, hogy a munkaképes korúaknak csak alig több mint fele produktív munkavállaló. Az aktív keresők közül az egyéni vállalkozók száma meghaladja a 300-at. A gazdasági aktivitás és

⁹ Bátaszék Város Önkormányzata statisztikai adattára – KSH 17-08864

¹⁰ www.ddrmk.hu / Tolna megye/Településszintű munkaerő-piaci adatok

inaktivitás aránya jelentősen befolyásolja a településen a lakosság szabad idő eltöltésének időintervallumát, támpontot adhat a közművelődési szakembereknek a közművelődési tevékenység szakmai irányainak meghatározásához.

A munkanélküliség Bátaszéken a Dél-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ adatai szerint¹¹ 2009 áprilisában az alábbiak szerint alakult:

Munkanélküliségi ráta: 12,9%

Regisztrált munkanélküliek száma: 356 fő, melyből

25 év alatti: 58 fő

pályakezdő: 31 fő

50 éves és idősebb: 69 fő

Tartósan munkanélküli: 95 fő

Rendszeres szociális segélyben részesül: 19 fő

Járadék ill. segély típusú ellátásban részesül: 138 fő

A fenti adatok a felnőttoktatás, átképzés számára is irányt mutatnak.

III. A település művelődési élete

A település művelődési élete jelentősebb fejlődésnek a 18. században indult. Mivel a törökkor után tömegesen telepítették ide a németeket, Bátaszék népessége csaknem két évszázadon át német többségű volt. Így az első civil szervezet – a Bátaszéki Lövészegyesület – is német nemzetiségű volt. Az egyesület célja jeles ünnepek alkalmával testületileg történő kivonulás és díszlövés leadása volt, de emellett saját zenekart is működtettek. A Széchenyi által alapított Nemzeti Kaszinó mintájára Bátaszéken két társulat jött létre; 1865-ben a Polgári Casinó, 1867-ben pedig a Kereskedelmi Casinó. Mindkét egyesület, művelődési célokat tűzött maga elé. Hírlapok és könyvek olvasását, önképzést, emellett mulatságokat, műelőadásokat is rendeztek. 1880-ban alakult meg a Bátaszéki Dalárda, 1883-ban pedig a Bátaszéki Népkör, amelynek célja volt *„a közértelmességet olvasás és művelt társalgás útján előmozdítani.”*¹²

Bátaszéken a 20. század első felében, – az 1949-es megszüntetésig – mintegy 79 egyesület működött. Köztük kulturális célú szerveződések, például: olvasóköri, dalárdaénekes- és zeneegyesület, székely kórus, csillagászati egyesület.

Az 1945-1990-ig terjedő közel ötven év során a magyar kultúrpolitikát jellemző művelődés-felfogások változásai Bátaszék kulturális életében is jól követhetők.

Az 1945-48-as évek úgynevezett „szabad művelődésének időszaká”-ban, - mely verbálisan ugyan az egyéni szabadságot deklarálta a művelődésben - elvéreztek a településen a két világháború között működő egyesületek. Az egyesületek megszűnése hosszú távon a település gazdag, sokrétű kulturális hagyományainak elsozadásához vezetett.

1948-70-es évek alatt, a „népművelést” előtérbe állító kultúrpolitika időszakában részben párt kezdeményezésre, majd az előljáróság illetve a tanács irányításával a különböző intézmények – mozi, kul-

¹¹ www.ddrmk.hu/ Tolna megye/Településszintű munkaerő-piaci adatok

túrotthon, könyvtár – lettek a község kulturális életének szervezői. Munkájukat 1949-től Községi Népevelési Bizottság, 1957-től Községi Művelődésügyi Tanács segítette. 1957. augusztus 27-én nyitotta meg kapuját a község első művelődési háza, 1959-ben jött létre a bátaszéki könyvtár 159 db könyvvvel. A ma is működő Petőfi Sándor Művelődési Ház 1967-ben hozták létre.

Az 1980-as években a művelődés szerepének újraértelmezése, majd a rendszerváltást követően ismét felerősödő civil szerepvállalás Bátaszék kulturális életét is nagymértékben átforgalmazta. 1990-től korábban a művelődési házban tevékenykedő csoportok egymás után alakultak önálló szervezetekké, különböző kulturális egyesületek jöttek létre.

A művelődési ház funkcióknak a 90-es évek elején bekövetkezett „kiürülése”, az intézmény rossz műszaki állapota és a még alakulóban lévő civil szervezetek okán Bátaszéknek a várossá válás évében (1995) még nem volt semmilyen hagyományos, ismétlődő kulturális rendezvénye. A művelődési ház szerepének újragondolásával és a városban évről évre szaporodó egyesületek segítségével ma már ismét sokszínű kulturális életről, rendezvénysorozatokról, hagyományőrző rendezvényekről beszélhetünk. Álljon itt néhány példa a teljesség igénye nélkül város önkormányzata, annak intézményei és a civil szervezetek által évről évre megrendezett kulturális tartalommal bíró főbb eseményekről:

Városi rendezvények:

Bátaszéki Farsang, Városi májusfa állítás, majális; Bárdos Lajos Kórus Fesztivál, Bátaszéki Pünkösdi; augusztusi koncert; Bátaszéki Szüreti Napok; Bátaszékről elszármazottak találkozója; Gasztronómiai est – Népcsoportok Napja; Karácsonyi koncert; kiállítások és előadás sorozatok; táncházak

Városi intézmények rendezvényei: Dorottya-napi rendezvények; Géza-gála; Géza napi felvonulás és koronázási ünnepség; Nemzetközi Matematika verseny; Jékely Zoltán szavalóverseny; Óvodások Kiszabás égetése; Költészet napja; Gyermeknap a könyvtárban; Általános iskolások kulturális bemutatója; Ünnepi könyvhét, író-olvasó találkozó

Egyházi rendezvények: Élő Passió; Pásztor játékok

Városi civil szerveződések rendezvényei: Székely bál; Székely disznóvágás; Sváb bál; Nyugdíjasok farsangja; Vadász bál, Vadász majális; Öregasszonyfarsang (német nemzetiségi); Iparos bál; Húshagyi bál (székely nemzetiségi); Locsoló-bál nyugdíjasoknak; Születésnap táncbál (felvidéki nemzetiségi); Ki mit tud, németül?; Horgász majális; Flórián-nap; Orbán-napi ünnepség, bál; Székely fafaragó-tábor; Iparos Fesztivál, Nemzetiségi est; Táncsoportok karácsonya; Székely betlehemes; Kórushangverseny

A város közművelődési rendezvényei magas színvonalúak, ezzel összhangban jelentőségük messze túlnyúlik a város határain. Új színfoltok a közművelődés palettáján az amatőr színjátszást bemutató előadások, valamint a megyei és nemzetközi kórusokat is megmozgató kórus fesztivál.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Bátaszék kulturális élete ma sokrétű, áthatja az egész helyi társadalmat, és a szükséges mértékben rendszerbe szervezett. Az állami-önkormányzati feladatellátáson túl nagyszámban megtalálhatók benne a civil szervezetek, művelődési közösségek, de jelen vannak, és szervesen épülnek a helyi kultúra rendszerébe az egyházi szervezetek, kulturális rendezvényeikkel az amatőr művészeti csoportok. A helyi kulturális életben erőteljesen megjelennek a hagyományok,

---

¹² Bátaszék története II. Józseftől 1944-ig 223.o.

amelyek áthatják az egész létkultúrát. A helyi kultúra Bátaszék város közéletének jelentős mozgató ereje, és a közösségi kommunikációnak is meghatározó fóruma.

IV. Az önkormányzat közművelődési feladatellátása

Az önkormányzat eleget tesz a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvényben foglaltaknak: közművelődési intézményt tart fenn, az intézmény részére alapító okiratot és szervezeti és működési szabályzatot adott ki, évente beszámoltatja az intézményt a végzett munkájáról és megtárgyalja következő évi munkatervét. Az elmúlt 5 évben közművelődési intézményi átszervezés nem történt, azonban a művelődési ház kibővült a közben elkészült Tájházzal és Romkerttel.

Az önkormányzat valamennyi intézményének alapító okiratában nevesítette a közművelődési feladatot. Így az oktatási intézmények és a közgyűjtemények is ellátnak – szakmai tevékenységi körük keretei között – sajátos, a helyi lakosság művelődését, szabad idő eltöltését célzó feladatokat.

A választott testületek – a képviselő-testület és a Közművelődési-, Oktatási-, Ifjúsági és Sport Bizottság – üléseiken rendszeresen foglalkoznak a közművelődési feladatellátással. Az előterjesztések tartalmassák, a napirendekhez kapcsolódó szakmailag megalapozott írásos előterjesztések kapcsán érdemi döntések születnek. A testületek közművelődéssel kapcsolatos tevékenysége jól dokumentált.¹³

Az önkormányzat a feladatellátás költségeihez a közművelődési normatíván felül évről évre jelentős összeggel járul hozzá. Az állami normatíva és a helyi felhasználás összehasonlítása alapján megállapítható, hogy a Bátaszéki Önkormányzat – helyi közművelődési rendeletében és közművelődési koncepciójában megfogalmazott elveinek megfelelően – a közművelődési feladatellátásra a központi normatív támogatás közel két és félszeresét fordítja, azaz az évenkénti 8 millió Ft körüli normatív támogatáshoz éves szinten 12 millió Ft körüli saját erőt fordít a szakfeladatra.

Az intézményi saját bevételek minimálisak (éves szinten 200-300 ezer Ft), nem befolyásolják az önkormányzati támogatást. A fenti önkormányzati támogatási összeg nem tartalmazza a civil szervezetek pályázati támogatásait.

A közművelődési feladatellátásban részt vevő civil szervezetek a helyi pályázati rendszer útján juthatnak forrásokhoz. A pályáztatás 2005-ben kikerült az önkormányzat közvetlen hatóköréből, a pályázatok kiírása és a támogatások odaítélése az önkormányzat által alapított közalapítvány feladata és hatásköre. Ebben a rendszerben a támogatások nem közvetlenül az önkormányzat költségvetése terhére, hanem az alapítványi tőke kamataiból valósulnak meg.

A finanszírozást érintően megemlítenő továbbá, hogy a város önkormányzata saját forrásaiból évről évre hagyományosan támogatja a helyi kultúrát, a közösségek életét és az idegenforgalmi-kulturális értékeket bemutató kiadványok megjelenését.

A közművelődési feladatellátás önkormányzat általi finanszírozása összességében kiegyensúlyozottnak mondható, és megfelel a település szükségleteinek.

---

¹³ Jelentés Bátaszék város Önkormányzata közművelődési feladatellátásának általános, részletes szakfelügyeletéről, 2006 25.o.

Az önkormányzat önálló kulturális szervező tevékenysége elsősorban a testvérvárosi kulturális cserék-re, települési ünnepekre koncentrálódik, valamint jelentős a település kulturális-turisztikai fejlesztésében a fent említett kiadványozási tevékenység is.

Bátaszék Város Önkormányzata a közművelődési feladatellátás napi gyakorlatát koncepcionális stratégiai tervekkel alapozza meg.

a) Településfejlesztési koncepció és gazdasági-cselekvési program

Bátaszék Város Önkormányzata a településfejlesztés kérdéseire komplex módon közelít. A településfejlesztésre vonatkozó távlatos és rövid távú tervek elfogadása során a közművelődésre településfejlesztő lehetőségként, erőként tekint. A város hosszú távú (10 évre szóló) településfejlesztési koncepciója 2001-ben készült. A stratégiai célok konkrét feladatokká formálása a 3 évenként elkészített cselekvési programokban jelenik meg.

A város 2001. évi településfejlesztési koncepciója az intézményi működésre vonatkozó feladatmeghatározásnál a művelődési ház fejlesztési stratégiájának kidolgozását szorgalmazza. A településfejlesztési koncepció hangsúlyt fektet továbbá a nemzetiségi hagyományok ápolására, a városban született vagy élt jelentős személyiségek emlékének megőrzésére, a város kisvárosias jellegének, hangulatának megőrzésére. Külön fejezet foglalkozik az épített környezet védelmével.

A településfejlesztési koncepcióhoz kapcsolódó, 2007-2010. évekre szóló gazdasági-cselekvési program III. Fejlesztési koncepció fejezete az alábbiak szerint tartalmazza a közművelődés feladatait:

„A DDRFT Fejlesztési programjában jóváhagyottak szerint elő kell készíteni a közművelődési intézmények épületeinek felújítását, bővítését. Mindent el kell követni a már Bátaszéken meglévő gyűjtemények helyben tartásáért, bővítéséért, ápolásáért. Át kell gondolni a meglévő intézményhálózat esetleges átalakítását.”¹⁴

b) Helyi közművelődési rendelet

Bátaszék Város Önkormányzata Képviselő-testülete – az 1990. évi LXV. törvény 16. § (1) bekezdésében kapott jogkörére és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 76. §-ában foglalt kötelezettségeire hivatkozással – 14/2001. (VIII.01.) számon alkotta meg rendeletét a helyi közművelődés feladatairól.

2003-ban sor került a helyi közművelődési rendelet felülvizsgálatára, amely azonban nem érintette a korábban meghatározott alapvető célokat. A rendelet a települési kultúra teljességére törekedve a kultúra feltételeinek céljaként tűzi ki „a lakosság életminőségének javítását, munkaképességének növelését, válságkezelési technikájának növelését, az ünnepek örömeinek gazdagítását, a humán erőforrás fejlesztését.”¹⁵

---

¹⁴ Bátaszék Város Önkormányzat gazdasági-cselekvési programja 2007-2010. 14. o.

¹⁵ A helyi közművelődési feladatok ellátásáról szóló 14/2001. (VIII.01.) rendelet felülvizsgálata 6. o.

A 2001-ben alkotott helyi közművelődési rendelet megalapozott, reális, tartalmazza a feladatellátás feltételeit, működésének garanciáit. Szakszerűen, a teljesség és használhatóság igényével építi fel a helyi közművelődés rendszerét és feladatait. Ebben a rendszerben egyaránt számítanak az önkormányzati intézmények és a kulturális tevékenységet folytató civil szervezetek munkájára.

c) Közművelődési koncepció

2004 júniusában a város történetének, közművelődési gyökereinek feltárásával elkészült Bátaszék Város 2004-2010 időszakra szóló Középtávú Közművelődési Koncepciója. A koncepciót a helyi közművelődési rendeletre hivatkozással készítette el az önkormányzat, és a képviselő-testület a 124/2004.(VI.29.) KTH számú határozatával fogadta el.

A Közművelődési Koncepció szabályozza és tervezhetővé teszi Bátaszék közművelődési életének fejlesztését. A koncepció szakmailag megalapozott helyzetelemzésen és kultúrtörténeti anamnézisen alapul, majd a helyzetelemzést követően 21 pontos feladattervet határoz meg, határidőkkel és felelősök megjelölésével. Az itt megfogalmazott feladatok azonban nem koncepcionális jellegűek, inkább a praktikumhoz tartoznak, és a feladatok középtávon történő behatárolására alkalmasak.

A tervezés fenti dokumentumairól összességében elmondható, hogy:

- a településfejlesztési koncepcióban és a közművelődési koncepcióban megfogalmazott fejlesztési irányok és tartalmak összhangban vannak egymással
- az önkormányzat által alkotott helyi közművelődési rendelet és a közművelődési koncepció közötti megfelelés szintén adott.

A településfejlesztési koncepció illetve a gazdasági-cselekvési program ugyanakkor a kultúra idegenforgalmat élénkítő hatására nagyobb hangsúlyt helyez, mint a közművelődés fejlesztésének fent bemutatott dokumentumai.

d) a „Pécs 2010 Európa Kulturális Fővárosa” kulturális és művészeti programjában való részvételről szóló együttműködési megállapodás

A megállapodást Pécs és Bátaszék város 2008 júniusában kötötte. A dokumentum két évre szóló közművelődési cselekvési tervnek tekinthető, amely lehetőséget biztosított a városban működő helyi szervezeteknek az EKF programba történő bekapcsolódásra.

A település kulturális életének nyitottságát mutatják a sokszálú nemzetközi, regionális, megyei, kistérségi közművelődési kapcsolatok és együttműködések.

A város nemzetközi kulturális kapcsolatai

A város nemzetközi kapcsolatai hűen tükrözik az itt élő vagy innen elszármazott emberek történelmi gyökereihez való kötődését. Bátaszék három testvérvárosi kapcsolatot ápol: a németországi Besigheim várossal, a romániai Gyergyóditróval és a szlovákiai Nagysallóval. A testvértelepülésekkel elsősorban az oktatás, kultúra és a sport terén erősek a kapcsolatok mind önkormányzati, mind társa-

dalmi szervezeti szinten. A diákcserek mellett évenként kölcsönösen fellépnek egymás rendezvényein a testvérvárosok tánccsoportjai, kórusai. Hagyománnyá vált a székelői fafaragók nyári fogadása, mely alkalmakkor mindig egy-egy újabb alkotással gyarapszik a város.

A közművelődési intézmények közül a helyi művelődési ház dolgozói ápolnak közvetlen nemzetközi kapcsolatokat a dítrői művelődési ház szakembereivel, és a nagysallói amatőr színjátszókkal.

A város térségi kulturális kapcsolatai

Bátaszék a régió kulturális vérkeringésében ma az Európa Kulturális Fővárosa – Pécs 2010 programhoz való kapcsolódással van jelen. 2006-ban Bátaszék – kérdőíves felméréssel – bekapcsolódott a Dél-dunántúli Régió Humán Közszolgáltatások Stratégiai Programjának előkészítésébe is. A régióból Somberekkel van az önkormányzatnak nemzetiségi kulturális kapcsolata.

A mára már hagyományos Bárdos Lajos Nemzetközi Kórusfesztivál megrendezésében a város a közművelődés megyei szervezeteinek közreműködését veszi igénybe.

Bátaszék Város Önkormányzata tagja a Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulásának, mely alapító okiratában deklarálja, hogy törekszik a települési kultúrák hagyományainak és értékeinek kölcsönös megismerésére, a közművelődés továbbfejlesztésében a társulás lehetőségeinek hasznosításával új típusú együttműködésre. Az együttműködés keretében egyrészt céljuk közös fenntartású ellátó-rendszer létrehozása, ugyanakkor a közművelődési eszközrendszer egymás kiegészítő, kölcsönös előnyeinek kiaknázása.

Bátaszék kulturális téren aktív tagja, egyik centruma a szekszárdi kistérségnek. Szűkebb mikrotérsége településeivel kulturális célú együttműködése folyamatos. Ez elsősorban a művészeti csoportok cseréjében mutatkozik meg, de a Bátaszéki Petőfi Sándor Művelődési Ház gyakran hangosítást (technikát és technikus személyzetet) is kölcsönöz a környező települések rendezvényeihez. A művelődési ház által szervezett táncházaknak rendszeresen vannak látogatói a kistérség más településeiről is.

A város önkormányzata fontosnak tartja, hogy a közművelődésben eddig elért eredményei megmaradjanak, és folytatódjon a város fejlődése. Ennek érdekében anyagi lehetőségeinek reális határain belül folyamatosan finanszírozza a jelentkező közművelődési igényeket. A város az általa alapított díjak, elismerések (Bátaszék Város Díszpolgára, Pro Urbe Bátaszék) odaítéléséről évről évre a kultúra területén végzett kiemelkedő munkára figyelemmel dönt, ezzel is motiválva polgárait, szakembereit, alkotóit és a helyi művelődési közösségeket Bátaszék közművelődésének folyamatos fejlesztésére.

V. A közművelődési alapellátást végző intézményrendszer

Bátaszék város közművelődési életét a város közművelődési intézménye, a Petőfi Sándor Művelődési Ház fogja össze, de jelentős szerepet vállalnak a város közgyűjteményi és közoktatási intézményei, valamint a helyi székhelyű egyesületek is. Az intézmények megfelelő teret biztosítanak az önkormányzat közművelődéssel összefüggő kötelezettségeinek, feladatainak ellátásához.

Bátaszéki Petőfi Sándor Művelődési Ház

A város szívében található intézmény sikeres összehangolója a helyi kulturális sokszínűségnek. Jó az együttműködés a művelődési ház és a többi intézmény, valamint a művelődési ház és a civil szervezetek illetve más szervezetek – például egyházak – között. A művelődési ház betölti szerepét a helyi közművelődésben. Tevékenysége felöleli szinte a teljes közművelődési eszköztárat. Különösen erős az előadó művészeti ágak működtetése. Kiállító termében rendszeresen rendeznek képzőművészeti kiállításokat.

Az intézmény tevékenységének középpontjában a hagyományörzés, a helyi kultúra értékeinek megismertetése és ápolása áll. Rendezvényi tevékenysége is kiemelkedő. Rendezvényeinek tartalma nagyrészt a helyi kulturális hagyományokból gyökerezik. A művelődési ház koordinálásával valósulnak meg a városi nagyrendezvények (Bátaszéki Farsang, májusfaállítás, a Bátaszéki Majális, a Bátaszéki Pünkösdi, Bárdos Lajos Kórus Fesztivál, a Szüreti Felvonulás, Gasztronómiai Fesztivál és a Karácsonyi Koncert), az intézmény szervezi a városi ünnepeket és fesztiválokat (majális, testvérvárosok közötti nemzetközi ifjúsági találkozó, szüreti fesztivál). Ugyancsak a művelődési ház szervezi a helyi római katolikus templomban az ünnepi komolyzenei koncertet, karácsony előtt pedig a kórushangversenyt.

A művelődési ház törekszik a szomszédos települések kultúrájának megismertetésére, bemutatására, ez erősíti a környező településekkel való együttműködést. A népzene, néptáncot kedvelők részére októbertől májusig havonta táncházat szerveznek. Ezeket a rendezvényeket távolabbi településeken élők is látogatják, így a Bátaszéki Petőfi Sándor Művelődési Ház részt vesz szélesebb környezete, a kistérség, illetve a mikrotérség közművelődési ellátásában.

Ismeretterjesztő tevékenységében hangsúlyt fektet a felnőtt korosztályok képzésére, továbbképzésére. A ház jelentős befogadó hely is egyúttal, a civil szervezetek jó otthonra és szakmai háttérre találtak itt. A művelődési ház otthont ad a helyi néptánc csoportoknak (Heimat Német Nemzetiségi Táncscsoport, Bátaszéki Felvidéki Táncscsoport), helyet biztosít a nyugdíjas egyesületek összejöveteleihez, a város iskoláinak, intézményeinek rendezvényeihez. Felkarolja és szakmailag támogatja, segíti a művelődési közösségek, művészeti együttesek működését, igény és lehetőségek függvényében az egyéb civil szervezeteket is.

A **Tájház** és a **Romkert** üzemeltetése is a művelődési házhoz tartozik. Ezek az egységek egyedülálló lehetőségeket, a településen túl ható kulturális szolgáltatásokat kínálnak.

A múzeumként üzemelő Tájházban a helyi nemzetiségi népcsoportok kultúráját, életét bemutató kiállítási anyag mellett a Tájház pincéjében létesült egy felbecsülhetetlen értékű kőtár, amely alkalmas látogatók fogadására, és általa a létesítmény turisztikai vonzereje is megnőtt.

A Romkerthez kapcsolódóan igény esetén csoportos idegenvezetéseket tartanak, amely esetenként kiterjed a műemléktemplom bemutatására is. Itt is megmutatkozik az önkormányzat és az egyház hagyományosan jó viszonya, együttműködése.

A Bátaszéki Önkormányzat törvényi kötelezettségeinek megfelelően biztosítja a közművelődési intézmény tárgyi és személyi feltételeit. A közművelődési feladatok ellátására 6 fős személyi állományt foglalkoztat. A település nagyságrendjéhez viszonyítottan a művelődési ház személyi feltételei

biztosítottak, bizonyos rendezvények esetében azonban szűkösen bizonyul a szakalkalmazotti létszám. A hiányt valamilyen mértékben tompítja a civil szervezetekkel való jó együttműködés.

A művelődési háznak otthont adó épület 1900-ban épült, eredeti rendeltetése szerint Ipartestületi Székház volt. 2010-ben, a várossá avatás jubileumán a helyi vállalkozók Iparos Házat avattak fel, mely a régi Székház rangját modern külsővel képviseli. Legutóbbi felújítására 2010-ben 1 millió 200 e Ft-ot fordított az önkormányzat, amiből a belső udvar térburkolata, valamint a belső bejárat akadálymentesítése valósult meg. 150 fős színházterme szűk befogadó képességű a város nagyságrendjéhez viszonyítottnak. Felszereltsége sem optimális; berendezése, színpadi technikája korszerűtlen, elavult. Színpada kamara előadások, pódium műsorok befogadására alkalmas. Próbateremként, valamint bálókra is használják. A klubszerű, kiscsoportos formák, civil szervezeti rendezvények befogadására rendelkezésre álló terem berendezése a célnak megfelelő, technikai felszereltsége jó. A funkcióknak legjobban megfelelő helyiség a művelődési házban a kiállító terem.

A művelődési ház általános technikai és informatikai felszereltsége átlagos színvonalon tudja kiszolgálni a közművelődési feladatellátást.

Keresztély Gyula Városi Könyvtár

A városi könyvtár a városközpontban, a művelődési házhoz közel helyezkedik el. Felnőtt és gyermekkönyvtári állománya, értékes helytörténeti gyűjteménye és teljes körű, nyilvános könyvtári szolgáltatási rendszere van. A könyvtárközi kölcsönzés jól működő ingyenes szolgáltatás.

Rendezvényei jellemzően a könyvtárhasználathoz, az olvasási kultúrához kapcsolódnak, de városi rendezvényt is szerveznek a Besigheim Játsszóterén. Író-olvasó találkozók, kiállítások (Mini Galéria), irodalmi esteket, könyvtárhasználati foglalkozásokat szerveznek. A könyvtár Könyvbarát klubot és Varrókört működtet, amelynek előadói segítik a fiatalok irodalmi műveltségének szélesítését. A kulturális és egyéb rendezvényekről sajtóbibliográfiát készítenek.

A Teleházat a Szövetség Dél-Tolnáért Egyesület működtette 2002. március 28-ától 2010. augusztus 31-éig, megszűnését követően a városban az internetes szolgáltatást a könyvtár végzi, hétköznapokon vehető igénybe. Sikeres TIOP pályázat eredményeként bővítették a könyvtár számítógép parkját, és az informatikai szolgáltatások körét, közülük kiemelkedik a fogyatékkal élők számára biztosított speciális számítógép.

Ferenc-ház

A városban többségében katolikusok élnek, de mellettük megtalálható a református és az evangélikus egyház is. A Ferenc-ház a Kolping Család Egyesület kezelésében működik a városcentrumban, félúton az önkormányzat és a művelődési ház között. A római katolikusok építették adományokból. Két rendezvényi helyisége van. Itt működik a két kórus, a Szent Cecília Kórus és a Gyermekkórus. Alkalmanként más közösségi összejöveteleknek is helyet biztosít. A Szent Cecília Kórus és a Kolping Család Egyesület jelentős szerepet töltenek be a város kulturális életében. Utóbbi szervezi minden évben Bátaszéken a misével összekötött Orbán-ünnepet.

A helyi nevelési-oktatási intézmény

Bátaszék kulturális életében jelentős szerepet tölt be az oktatási központ. A városban egy integrált oktatási központ működik, Bátaszék-Alsónyék-Pörboly Mikrotérségi Bölcsőde, Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Gimnázium és Pedagógiai Szakszolgálat (röviden: B-A-P MOK), amely a bölcsődétől a gimnáziumig magában foglalja a gyermekgondozási és közoktatási feladatellátást.

A B-A-P MOK intézményegységei közreműködnek a városi események megrendezésében, és az elmúlt években új kulturális hagyományokat honosítottak meg.

B-A-P MOK Városi Óvoda intézményegysége

A bölcsődés, óvodás gyerekek gondozása-nevelése egy épületben folyik, egy csoportban bölcsőde, és tíz csoportban óvoda működik. A Városi Óvoda intézményegység saját nevelési programrész alapján működik, melynek nevelési rendszerében kiemelt helyet kap a hagyományápolás, az egészséges életmódra való nevelés, a művészeti nevelés, valamint a családból hozott német nemzetiségi kultúra ápolása, megőrzése. A nevelési tematikában helyet kapott a tartásjavító mozgás elsajátítását is elősegítő művészi torna, a viselkedéskultúrát elsajátító szalontánc, a néptánc és élőzene, gyermekdalok, gyermekjátékok zenés feldolgozása, a hagyományörzés, valamint a hittan. Az óvoda kulturális programjában többek között olyan rendezvények valósultak meg, mint az óvodások rajzkiállítása a művelődési házban, május 1-jei ünnepen a népek táncai és zenéi az óvodások tolmácsolásában, szüreti multságokon az óvodások részvétele. Egyre több helyi lakost mozgat meg az óvodások Márton-napi Fényünnepé, a Kiskegyház-határjárás.

A B-A-P MOK Kanizsai Dorottya Általános Iskola intézményegység

Nemzetiségi intézményként sokszálúan kapcsolódik a települési hagyományok ápolásához. A német nyelvoktatáson túl a nemzetiségi hon- és népismeretet is beillesztette nevelési programjába. Táncművészeti tagozatának működésén keresztül biztosítja a hagyományörző csoportok utánpótlásának nevelését, de programjában szerepel a modern táncok tanítása is. Képzőművészeti tagozata a festészet, a kerámia- és textilkészítés területeivel ismerteti meg a tanulókat.

Az intézmény legrégebbi művészetoktatási egysége a zeneiskola, amely a bátaszéki zenei művészeti együttesek utánpótlás-nevelő bázisa. A zeneiskola keretében iskolai fúvószenekar is működik. A Zeneiskola rendezvényei között hagyományosan szerepel a bemutatkozó hangverseny tanévenként két alkalommal, valamint zenekari tábor megszervezése, amit mindig két önálló koncert követ Pörbolyön és Bátaszéken.

Az iskola színházlátogatásokat is szervez tanulóinak számára Pécsre és Kaposvárra.

Az egyházzal való jó társadalmi kapcsolatok révén a keresztény hagyományok ápolása is jelen van az iskola programjában, elsősorban karácsonyi rendezvényein.

B-A-P MOK II. Géza Gimnázium intézményegység

A gimnázium tíz évvel ezelőtt említésre méltó helyi kulturális hagyományt teremtett: a virágvasárnapi misét követően minden évben élő passiójátékot mutatnak be helyi szereplőkkel, amelyben a Bátaszéki Szent Cecília Kórus és a gyermekkórus is részt vesz. A gimnázium kulturális programjai között szerepel minden évben az intézmény névadójához kapcsolódó Géza-napi kulturális eseménysorozat - a

Géza-napi felvonulás, a Szavalóverseny és a Gálaműsor. A Géza-napi koronázási ünnepség és felvonulás mára már városi rangú eseménnyé fejlődött.

Helyi média

A település önkormányzata saját honlapjának (www.bataszek.hu) üzemeltetésén túl költségvetéséből finanszírozza az 1991-ben alapított Cikádor című közéleti lap havi rendszerességgel való megjelenését. A lap számai a Petőfi Sándor Művelődési Ház gondozásában készülnek. Az újság Bátaszék Város hivatalos lapja, ma már a város minden lakójához ingyenesen eljut. Az önkormányzattal kötött feladatellátási megállapodás alapján a Tolnatáj Televízió szerkeszti a heti rendszerességgel „Cikádor” Televízió műsorát. A megtekintés széles lehetőségét biztosítják, az aktuális adást minden nap megtekinthetik az érdeklődők, napi váltásban a Tolnatáj Televízió, illetve az RTV műsorán.

A tulajdonos önkormányzat által működtetett médiumok kultúraközvetítő szerepe hangsúlyos: rendszeresen tudósítanak a városban zajló kulturális rendezvényekről (színházi előadásokról, előadói estekről, szavaló versenyekről, kulturális találkozókról), portrékat mutatnak be a helyi alkotókról, alkotó közösségekről, a népi hagyományokról, a hagyományörző együttesek működéséről, a helyi német és roma kisebbség hagyományairól, népművészetéről, szokásairól, a helyi oktatási-művelődési intézmények tevékenységéről. A helyi médiumok segítségével tehát az önkormányzat nemcsak a település fontosabb eseményeiről, az önkormányzat döntéseiről tájékoztatja a lakosságot, hanem azok egyben a kulturális információk közvetítői is.

Civil szervezetek

Bátaszéken ma 39 különböző – sport, kulturális, szociális és egyéb – tevékenységet folytató civil szervezet van. Közülük 32 egyesület, kör, szövetség stb. formában, 7 pedig alapítványi formában működik (2. sz. melléklet).

A civil szervezetek tevékenysége rendkívül szerteágazó, számos tekintetben egymást erősítő.

Bátaszék büszke lehet számos, jó színvonalon működő művészeti csoportjára, amelyek nemcsak helyben, de a kistérségben, a megyében, sőt a testvérvárosi kapcsolatokban is letették már névjegyüket.

A tánccsoportok és kórusok meghatározói a város kulturális életének. Kezdeményezéseikből nőtt ki a város több hagyományteremtő – hagyományápoló rendezvénye, mint a Bátaszéki Farsang, a Bátaszéki Pünkösdi, a Bátaszéki Szüreti Felvonulás, a Gasztronómiai Est, a Karácsonyi Koncert. Részt vállalnak a város rendezvényeinek szervezésében, segítenek a rendezvényeiknek otthont adó művelődési ház rendben tartásában is.

Figyelemre méltó, hogy a roma kisebbségnek is vannak önszerveződő kisközösségei.

A Roma Kertbarátok Klubja a közösségi élmény erejével indirekt módon juttatja közhasznú ismeretekhez tagjait. Az egyesület már kiállítás is szervezett a roma gyerekek munkáiból, valamint vetélkedőket, versenyeket, hogy felkeltse önbecsülésüket.

Nagy létszámával kiemelkedik két nyugdíjas szervezet (Nyugdíjas Egyesület – 110 fő, „Napsugár” Nyugdíjas Egylet – 125 fő), melyek aktív alakítói az idősök művelődésének, szabadidő eltöltésének.

Kiemelést érdemel még a Könyvbarátok Klubja, amely az olvasási kultúrán keresztül segíti elő a helyi lakosság kultúrafogyasztási szokásainak alakítását.

Végül a civil szervezetek sorában külön kiemelést érdemel az önkormányzat által 2005-ben létrehozott és működtet Közoktatási, Közművelődési és Műemlékvédelmi Közalapítvány, amely többek között a közművelődési feladatellátás forrásait növeli.

Kisebbségi szervezetek

A városban 1994 óta két kisebbségi önkormányzat működik. A Német Kisebbségi Önkormányzat elsősorban a kultúra, hagyományápolás területén, míg a Roma Kisebbségi Önkormányzat a hagyományápolás, illetve a mezőgazdasági kultúra terjesztése területén fejt ki aktív működést. A kisebbségi önkormányzatok arra törekednek, hogy népcsoportjuk múltját, népszokásait, hagyományait minél teljesebben megismertessék a fiatalokkal is. A kisebbségi önkormányzatok aktívan részt vesznek a különböző városi rendezvényeken, ezzel is színesítve a város közéletét, kultúráját.

A települési önkormányzat és a két kisebbségi önkormányzat munkakapcsolatában nincs fennakadás. Az önkormányzati hivatal jelentős részt vállal a kisebbségi önkormányzatok működéséhez szükséges adminisztratív feladatok ellátásában (ülések előkészítése, jegyzőkönyv, határozati kivonatok elkészítése stb.).

VI. A versenytársak elemzése

Bátaszék városban a közművelődés szereplői együttműködésben, ésszerű feladatmegosztással, helyi szponzorok támogatásával szervezik a település kulturális életét. Az üzleti szféra képviselői profitorientált módon nincsenek jelen sem az intézményrendszer működtetésében, sem a rendezvények szervezésében.

A lakosság művelődési igényeinek kielégítésében elsősorban a várostól 22 km-re található megyeszékhely, Szekszárd kulturális kínálata jelent versenyhelyzetet. A megyeszékhely kínálta színházi előadások, a mozi, a kiállítások, hangversenyek, koncertek, fesztiválok rendszeresen Szekszárdra vonzzák a környező települések közönségét is. A bátaszékiek számára könnyen elérhetők továbbá Baja, Bonyhád, Mohács városok, valamint a régióközpont szerepű Pécs város kulturális eseményei.

Bátaszék az általános kulturális kínálat biztosításában nem versenyezhet (értelmetlen erőfeszítés is lenne versenyeznie) a környező nagyobb városok kínálatával. A város lakói számára az egyediséget, helyi mondanivalót és tartalmat megjelenítő kulturális események, művelődési tevékenységek jelenthetik a vonzerőt és helyi aktivitást.

A település közművelődési szempontú SWOT analízise

Bátaszék város	Erősség • Régészeti és vallástörténeti értékekkel reprezentált történelmi múlt • Országos, nemzetközi ismertségű kulturális és természeti értékek a várost magába foglaló mikrotérségben (Sárköz, Gemenc) • A város színes, élő hagyományai • A városban élő nemzetiségek, kisebbségek harmonikus, kulturált együttélése • A kultúra iránt elkötelezett, aktív helyi szakemberek • Életképes művelődési közösségek, civil szervezetek • A művelődési ház jelentős segítséget nyújt civil szervezeteknek • Jól működő közösségi művelődési formák az idők számára • Az oktatási intézmények jelentős szerepet vállalnak a közművelődésben • Az önkormányzat, a közművelődési intézmények és az egyház hagyományosan jó viszonya • A helyi kultúrát, idegenforgalmi-kulturális értékeket bemutató kiadványok folyamatos megjelenítése • A közművelődés önkormányzat általi pénzügyi támogatása jelentős	Gyengeség • A fiataloknak szóló közösségi művelődési formák szerény kínálata • A lakosság képzettségét növelő, a munkavállalást segítő képzések, átképezések száma alacsony • A közművelődési intézmények tárgyi, technikai, építészeti hiányosságai • Nagyrendezvények közönségének befogadása alkalmas terek hiánya • Szálláshelyek hiánya a kulturális rendezvények vendégeinek, a turistáknak a fogadására • A saját arculat, a másoktól megkülönböztető egyediség (Bátaszék „hívószavak”) megtalálásának kialakultatlansága, bizonytalansága • Mérsékelt részvétel kulturális és turisztikai együttműködésekben, hálózatokban
Lehetőség Lehetőségek • A kulturális turizmus élénkítése – idegenforgalmi jelentőséggel bíró kulturális rendezvények • Becsatlakozás kulturális és turisztikai együttműködésekbe, hálózatokba • A nemzetközi és régiós kapcsolatok szélesítése	Erősség-lehetőség stratégiák • Konceptiók a helyi gazdaságtörténeti hagyományok (iparos kultúra, vasút) felelevenítésére, továbbélésére • Projekt a szerzetesrendi hagyományok 21. századi megjelenítésére a településen • Stratégia a vallási turizmus élénkítésére	Gyengeség-lehetőség stratégiák • Kultúrafejlesztést szolgáló forrásteremtési koncepció, pályázati csomagok kimunkálása • Koncepció az ifjúsági művelődési formák bővítésére • Helyi felnőttképzési stratégia • Szálláshely-fejlesztési koncepció a lakossági és

se, ill. mélyítése • A település múltbeli és jelen értékeire (vallási, ciszterci-bencés hagyományok, vasút, kisipar, matematika és sakk, zenei) alapozott új művelődési formák bevezetése, ezzel új célközönség vonzása • A térség természeti, környezeti értékeinek bekapcsolása a kulturális eseményekbe • Pályázatok beadása a kulturális kínálat gazdagítására, az eszköz- és feltételrendszer fejlesztésére • Felhőtképzési formák szélesítése • Az elkészült 6. sz. autópálya kínálta közlekedési előnyök kamatoztatása	• Helyi turizmus marketing stratégia • Térségi idegenforgalmi csomagok a környező településekkel összefogva (kultúra + bor + természeti értékek) • Nemzetközi projektek, pályázatok	vállalkozói aktivitás bekapcsolásával
Veszély Veszélyek • A kulturális különbségek iránti tolerancia csökkenése a lakosság körében • A szabadidő és a fizetőképesség korlátai a kulturális szolgáltatások igénybevevőinél • A fiatalok elvándorlása a településről	Erősség-veszély stratégiák • Közösségépítő, együttműködést, toleranciát erősítő művelődési, oktatási projektek	Gyengeség-veszély stratégiák • Fiatalok részvétele a közéletben, településfejlesztésben projekt • Szociológiai kutatás – a településen lakó fiatalok és értelmiség jövőképe